

Linda Polderman, Emmeloord

Wie zoekt op internet of bibliotheek naar watersnoodramp, treft vaak de watersnood van 1953 als eerste aan, daarna de watersnood van 1770. De watersnood van 1953 heet vaak kortweg de Watersnoodramp – met hoofdletter. Maar de watersnoodramp van 1825 is bijna nergens te vinden. Hoe kan dat, terwijl die zoveel impact heeft gehad op heel Overijssel.

Volgend jaar is het tweehonderd jaar geleden dat de stormvloed in de nacht van 4 op 5 februari 1825 vanaf de Zuiderzee Nederland binnenstroomde. In heel Nederland kwamen 380 mensen om, van wie alleen in Overijssel 305. Sommigen overleefden drijvend op een hooiberg. De Kop van Overijssel werd het zwaarst getroffen. In Blankenham verdronken 29 mensen, dat was in die kleine gemeenschap zelfs 10% van de bevolking. Ook stierf daar 90% van de veestapel. Heden ten dage zijn van deze ramp de sporen nog zichtbaar in het landschap, zoals de diverse kolken aan de Blankenhammerdijk en Blokzijlerdijk.

De redactie van *De Silehammer* gaat in samenwerking met het Oversticht in Zwolle en vele vrijwilligers, die zich hiertoe geroepen voelen, de ramp beschrijven. Er worden podcasts gemaakt, een wandel- of fietsroute en nog veel meer.

Inmiddels zijn wij gestart met het uitwerken van gezinnen waarvan leden zijn omgekomen in deze watersnood. In een overlijdensakte van 19 februari 1825 komen we de volgende tekst tegen: De aangevers Hendrik Groen, visser, 67 jaar en Jacob Wagter, arbeider, 46 jaar beide wonende in Kuinre verklaren het volgende:

*Dat zij heden op het kerkhof te Kuinre hebben aangebragt
een onbekend verdronken manspersoon, welke in of na de jongste
watervloed op de strand achter de Kuinre is komen aandrijven.
Hebbende aan de beenen zwarte kousen, aan de linker voet een
schoe een stuk van een rood baaygjen over het hoofd en anders naakt.*

Hoe kunnen we erachter komen wie dit is geweest? Het is een graf zonder naam. In de overlijdensakten van Kuinre en Blankenham staat vaak wel aangegeven *omgekomen in de watervloed*. In de overlijdensakten van Oldemarkt wordt er bij drie overlijdens specifiek vermeld *verdronken in de watervloed*. Nog maanden later zijn er in moeilijk toegankelijke gebieden lijken gevonden. Later in 1825 bij het herstel van de dijken, zien we ook dat er dijkwerkers overlijden, veelal als gevolg van een ziekte, wellicht malaria. Bekend is de 'Groninger ziekte'; hierover is een artikel verschenen in *De Silehammer* 22/2, p. 20 e.v.

Deze dijkwerkers kwamen zowel uit Nederland als uit Duitsland en België. Vlak na de ramp heeft de Overijsselse gedeputeerde J. ter Pelkwijk alles aan papier toevertrouwd en in 1826 als boek uitgegeven. Met de verkoop van dit boek konden noodlijdende mensen financiële steun krijgen. Ook is er een *Gedenkboek van Neerlands Watersnood* door J.C. Beijer. In beide boeken staat veel informatie over de waterstanden, hoeveel mensen er overleden zijn en de omvang van de schade.

In *De Silehammer* is meermalen over de watersnood van 1825 geschreven. Met dit kort stukje proberen we over de stormramp 1825 meer aan de weet te komen: wat is er allemaal gebeurd, wat waren de gevolgen, welke lessen kunnen we hieruit trekken.

Wij houden ons momenteel bezig met het genealogisch onderzoek. De sterftecijfers van 1825 zijn uiteraard relatief hoog, maar ook die van de eerste jaren erna, wellicht een na-ijleffect vanwege ziekte en ontbering.

Vrijwilligers uit heel Overijssel gaan zich verdiepen in hoogtekaarten, resten van woonheuvels, dijkdoorbraken.

Hoe verliep de overstroming? Zijn er archeologische vondsten? Er zijn immers veel huizen ten onder gegaan, die hadden toch ook huisraad? Is dat ergens aangespoeld? Wat kunnen we uit oude kaarten halen?

De hooibergen bij de huizen stonden vaak aan de waterzijde – waarom? Mocht er een overstroming komen dan men zich drijvend houden op de hooiberg! Dat zien we ook in 1825.

Wij zijn benieuwd, of er in uw familie nog informatie (verhalen of voorwerpen), van uw voorouders zijn en u dit wilt delen met ons.

Laat het weten via redactie@historischeverenigingijsselham.nl

Misschien kunnen we de gegevens gebruiken voor dit project.

We horen het graag.

Meer artikelen in De Silehammer:

8/2 (juni 2000) Theo Annema over o.a. vergoedingen.

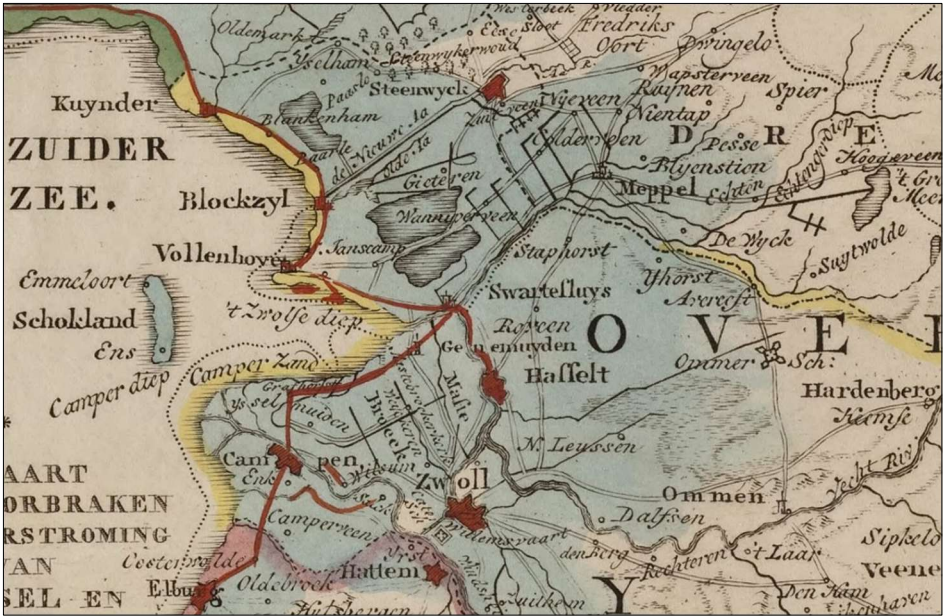
12/2 (juni 2004) Jo Steenstra over de geboorte op 22 maart 'onder den preekstoel' te Munnekeburen van Hierophus Pheughudroe Zeevat.

13/2 (juni 2001) rubriek Oud en Nieuw: *Hoogwaterkanon Blankenham*.

15/3 (sept. 2007) Frits David Zeiler, *De vergeten watersnood*, artikel ter voorbereiding van zijn geplande lezing november 2007 te Blankenham.

16/3 (sept. 2008) (red.) over de in november 2008 alsnog gehouden en zeer druk bezochte lezing van Zeiler in 't Lokaal te Kalenberg.

Van groot belang blijft het boek van Ton de Graaf, *Leven in Blankenham* (2006) en de masterscriptie van Chris M. van Eunen, *Dijkdoorbraken en Doorbraakkolken* (2017) waarvoor de redactie hem destijds veel materiaal kon aanreiken.

Boven: Afsnede van kaart uit 1825 van de Provincie Overijssel, met ook delen van Gelderland.

In kleur op de HVIJ-site.
Bron: Gelders Archief GA 0509 269.

Ook Friesland is zwaar getroffen, met relatief minder slachtoffers dan in Overijssel. De vloed trof de hele kuststrook van Kuinre tot voorbij Kampen. Mede doordat in de rivieren Vecht en IJssel het water werd opgestuwd, kwam het water tot Wapserveen, Echten, De Wijk, Avereest, Ommen, Dalfsen, Heino.